

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ

Τομές στην Παιδεία

Τα θέματα της Παιδείας είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τα θέματα των επαγγελματικών δικαιωμάτων του ελληνικού επιστημονικού δυναμικού, αλλά και των αποφοίτων από τις χαμηλότερες βαθμίδες εκπαίδευσης. Απαιτούνται νέες πολιτικές και λύσεις, που θα αντιμετωπίζουν τις διαχρονικές παθογένειες και αδυναμίες πολιτικής και πελατειακής διαχείρισης των εθνικών εκπαιδευτικών, παραγωγικών και αναπτυξιακών προσπαθειών, στο νέο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον. Βασικές παρατηρήσεις και διαπιστώσεις είναι:

Το χαμηλό επίπεδο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν χάσματα γνώσης και εκπαίδευσης και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, επηρεάζοντας τη λειτουργία και εξέλιξη των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ. Χαρακτηριστικό είναι το φαινόμενο της «ψαλίδας» εισαγωγικών βαθμών, χωρίς να αποκλείεται το γεγονός ότι πολλοί καλοί και έξυπνοι σπουδαστές και φοιτητές, που εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με χαμηλούς βαθμούς είναι θύματα της έντονης εφηβείας αλλά κυρίως του ίδιου του συστήματος εκπαίδευσης και των εξετάσεων. Πάντως οι εκτιμήσεις των καθηγητών πανεπιστημίων συγκλίνουν ότι όσο υψηλότερη είναι η βαθμολογική κλίμακα εισαγωγής τόσο αποδοτικότερη είναι η διδασκαλία.

Είναι ζητούμενο το εκπαιδευτικό σύστημα να διδάσκει το επαγγελματικό πεδίο, που θα ακολουθήσουν οι σπουδαστές και φοιτητές αλλά και τη φυσική οργάνωση του επαγγέλματος τους, ώστε να γνωρίζουν από την ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις, τα δικαιώματα και τις αμοιβές τους. Επίσης, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η τεχνολογία αποτελεί γενική γνώση πάνω στην οποία μπορεί να στηριχθεί η τεχνολογική κουλτούρα του ελληνικού λαού και από τις πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης να υπάρχει πρόνοια εξοικείωσης των μαθητών με τα θέματα τεχνολογίας. Ανοικτό ζήτημα είναι επίσης τα προσόντα και οι επισημονικές γνώσεις των διδασκόντων στις διάφορες βαθμίδες της τεχνικής εκπαίδευσης.

Χαμηλή χρηματοδότηση

Η χαμηλή χρηματοδότηση της Παιδείας στην Ελλάδα, όπως αναδεικνύεται από τα ποσοστά δαπανών επί του ΑΕΠ και από όλους τους άλλους συγκριτικούς δείκτες, μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν είναι ποσοτικό αλλά σαφώς ποιοτικό θέμα. Μεγάλες επιπτώσεις έχει το πρόβλημα της χαμηλής χρηματοδότησης της Παιδείας στη λειτουργία και το έργο των ΤΕΙ, όπου οι δαπάνες, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο του ΕΣΥΠ είναι εξαιρετικά χαμηλές σηματοδοτώντας περιορισμένο εκπαιδευτικό έργο, δυσλειτουργίες, συχνές κινητοποιήσεις κλπ. Βεβαίως αυτό το πρόβλημα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με λογικές εξίσωσης προς τα κάτω. Αυτές οι λογικές αποδέχονται διατήρηση των συνολικών δαπανών επί του ΑΕΠ για την Παιδεία σε χαμηλά επίπεδα και κατόπιν με επίκληση περιγραφών της Μπολόνια και των ανοικτών εξελίξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύσσουν το αίτημα μεταφοράς πόρων από τα ΑΕΙ στα ΤΕΙ. Το ΤΕΕ αποκρούει κατηγορηματικά αυτές τις μεθοδεύσεις και μαζί με την ακαδημαϊκή κοινότητα και τους εκπαιδευτικούς τόσο στο πλαίσιο του ΕΣΥΠ, όπου αναπτύχθηκε ολοκληρωμένη πρόταση από τον πρόεδρο ΤΕΕ κ. Γ. Αλαβάνο, όσο και στον παράλληλο διάλογο με τους εκπαιδευτικούς φορείς ζητά αφενός μεν αύξηση των συνολικών δαπανών για την Παιδεία αφετέρου δε υπερασπίζεται την αυτοτέλεια και την ενίσχυση της χρηματοδότησης των ΑΕΙ, προς τα

Οι εισακτέοι στις Πολυτεχνικές Σχολές για το 2004 ήταν 5.100 με μέσο όρο βάσης εισαγωγής 16,5. (Χαμηλότερη βάση εισαγωγής 13,483 στη Σχολή Μηχανικών Ορυκτών Πόρων στο Πολυτεχνείο Κρήτης). Στις αντίστοιχες Σχολές των ΤΕΙ οι εισακτέοι του 2004 ήταν 12.270 με μέσο όρο βάσης εισαγωγής 9,5. (Χαμηλότερη βάση εισαγωγής 7,141 στη Σχολή Γεωτεχνολογίας και Περιβάλλοντος στα ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας).

οποία οι διατιθέμενοι πόροι υπολείπονται από τους αντίστοιχους των άλλων ευρωπαϊκών ιδρυμάτων.

Παράλληλα με τη χαμηλή χρηματοδότηση υπάρχει και το φαινόμενο του χαμηλού κύρους που απολαμβάνουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, όπως φάνηκε και σε πρόσφατη ημερίδα που διοργάνωσε το υπουργείο Παιδείας αναφορικά με το εκπαιδευτικό μοντέλο της Φινλανδίας. Αυτή η «επίθεση» στο κύρος των εκπαιδευτικών υποκρύπτει προθέσεις συγκάλυψης πραγματικών προβλημάτων, υποβάθμισης του ρόλου και του έργου τους και της Παιδείας γενικότερα.

Οι λογικές της αγοράς

Η λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος σχετίζεται με το πλέγμα των σχολών και ειδικοτήτων και κυρίως τα προγράμματα σπουδών αλλά και με τη διάρθρωση της παραγωγής. Κρίσιμα θέματα είναι αφενός μεν εάν θέλουμε και πρέ-

σμού Εμπορίου η αγορά να επηρεάζει τα προγράμματα σπουδών και τις επιλογές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Βασική θέση και διαπίστωση είναι ότι η αγορά πρέπει να επηρεάζει σε βάθος χρόνο και προγραμματισμού τις εκπαιδευτικές εξελίξεις και όχι άμεσα, ώστε να δημιουργούνται αναλώσιμοι απόφοιτοι. Πρέπει να είναι πλήρης η αντίθεση σε κάθε προοπτική εμπορευματοποίησης της Παιδείας, όταν μάλιστα χώρες όπως η Αγγλία και η Γερμανία που ακολουθήσαν μοντέλα παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης με καθαρά εμπορική λογική, δέκα χρόνια μετά το απόγειο της πολιτικής Θάσερ έχουν αρχίσει να αναμορφώνουν τα προγράμματά τους και να αναθεωρούν βασικές επιλογές τους.

Οι γνώσεις και ο ρόλος του μηχανικού

Κρίσιμο θέμα είναι η εκπαίδευση, η παιδεία και οι γνώσεις του μηχανικού. Αντίστοιχα θα πρέπει να υπάρξουν σαφείς απαντήσεις για το περιεχόμενο εκπαίδευσης, τη διάρκεια σπουδών και τις γνώσεις των τεχνολόγων εφαρμογής, των εργοδηγών, τεχνιτών κλπ. Αταλάντευτη και αμετακίνητη θέση του ΤΕΕ είναι οι 5ετείς ενιαίες και συνεχείς σπουδές για τους Έλληνες μηχανικούς, μέσα από τις οποίες αποκτούν τη δυ-

Η έξοδος του τεχνικού δυναμικού και το Υπ. Εξωτερικών

Το ΤΕΕ έχει προχωρήσει σε μία στενή συνεργασία με το υπουργείο Εξωτερικών, ώστε να μεθοδευτεί μια καλύτερη εκπροσώπηση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του ελληνικού τεχνικού δυναμικού στο διεθνή χώρο. Στο πλαίσιο αυτό, την **Τετάρτη 13 Απριλίου** οργανώνεται ενημερωτική εκδήλωση κατά την οποία ο υφυπουργός Εξωτερικών κ. **Ευριπίδης Στυλιανίδης** θα μιλήσει για τις πρωτοβουλίες υποβοήθησης της εξόδου του τεχνικού δυναμικού από τη χώρα. Η συνάντηση θα γίνει στο ξενοδοχείο «ΕΣΠΕΡΙΑ» στις 6.00 το απόγευμα. Στο επόμενο τεύχος του Ενημερωτικού Δελτίου ΤΕΕ θα παρουσιαστούν τα βασικά σημεία από το περιεχόμενο της συνάντησης και τους στόχους που έχουν τεθεί.

Πληροφορίες στο τηλ.: 210-3291.613, 210-3291.608, κα Λίλη Αθήνη

πεί να υπάρχουν οριοθετημένες ιεραρχίες, όπως για παράδειγμα στο χώρο των τεχνικών μηχανικοί, τεχνολόγοι εφαρμογής, εργατοτεχνίτες κλπ., αφετέρου δε οι πιέσεις που αναπτύσσονται σε εγχώριο και ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και από τις επιταγές του Παγκόσμιου Οργανι-

νατότητα, σε βάθος χρόνου να αφομοιώνουν καινούριες γνώσεις και τις τεχνολογικές και άλλες εξελίξεις. Η διά βίου εκπαίδευση δεν μπορεί να θεωρηθεί πανάκεια ούτε να αποτελέσει πρό-

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΕΙ - ΤΕΙ

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει την κραυγαλέα διαφορά χρηματοδότησης μεταξύ ΑΕΙ και ΤΕΙ

	2004 (ΤΕΙ)	2005 (ΤΕΙ)	2004 Πανεπιστήμια	2005 Πανεπιστήμια
Αριθμός ενεργών φοιτητών	170.600		169.200	
Αριθμός υπηρετούντων μόνιμων εκπαιδευτικών	2.700		9.860	
Ετήσια κρατική επιχορήγηση για λειτουργικές δαπάνες	90.300.000 + 10.800.000 (έκτακτη επιχορήγηση) = 100.800.000 ευρώ	105.000.000* ευρώ	175.600.000 ευρώ	185.000.000 ευρώ
Οι λειτουργικές δαπάνες είναι το 25% του προϋπολογισμού, εάν αφαιρεθούν οι έκτακτοι και τα συγγράμματα	90.300.000 x 25% = 22.575.000 ευρώ	105.000.000 x 25% = 26.250.000 ευρώ	175.600.000 ευρώ	185.000.000 ευρώ
Ανά φοιτητή	22.575.000 : 170.600 = 132 ευρώ	26.250.00 : 170.600 = 154 ευρώ	175.600.000 : 169.200 = 1.038 ευρώ	185.000.000 : 169.200 = 1.093 ευρώ
Δαπάνες σίτισης	15.400.000 ευρώ	23.000.000 ευρώ	24.490.000 ευρώ	26.850.000 ευρώ
Ανά φοιτητή	15.400.000 : 170.600 = 90 ευρώ	23.000.000 : 170.600 = 135 ευρώ	24.490.000 : 169.200 = 145 ευρώ	26.850.000 : 169.200 = 157 ευρώ
Κτιριακά έργα - Μελέτες	13.000.000 ευρώ		88.000.000 ευρώ	

* Φαινομενικά ο προϋπολογισμός του 2005 φαίνεται αυξημένος κατά 4.200.000 ευρώ, όμως αν αφαιρεθούν τα 34 τμήματα της διεύρυνσης των οποίων ο προϋπολογισμός τους είναι περίπου 15 εκατ. ευρώ, ο προϋπολογισμός του 2005 είναι μειωμένος σε σχέση με το 2004 κατά 10,8 εκατ. ευρώ.

Σημείωση: Τα στοιχεία του πίνακα κατατέθηκαν από τον κ. Γ. Τσακνή, πρόεδρο ΟΣΕΠ ΤΕΙ (καθηγητής ΤΕΙ Αθήνας) στο ΕΣΥΓ, πολλά μέλη του οποίου αμφισβήτησαν την ορθότητά τους και κατά συνέπεια δημοσιεύονται με κάθε επιφύλαξη.

σχημα υποκατάστασης του βάθους των σπουδών, που πρέπει να παρέχουν οι πολυτεχνικές σχολές. Τα επαγγελματικά δικαιώματα εξαρτώνται από το επίπεδο σπουδών. Η πρόσφατη απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ, αποδέχθηκε την προσφυγή και επιβεβαίωσε πλήρως τη θέση του ΤΕΕ. Η απόφαση του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου έκρινε ως αντισυνταγματική την απονομή επαγγελματικών δικαιωμάτων των διπλωματούχων μηχανικών αποφοίτων ΑΕΙ σε πτυχιούχους ΤΕΕ, υπογραμμίζοντας ότι δεν μπορούν να έχουν ίδια δικαιώματα όσοι έχουν διαφορετικό επίπεδο σπουδών. Σε συνδυασμό με υφιστάμενες διατάξεις του νόμου, που προβλέπουν ότι τεχνολόγοι απόφοιτοι ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων θα έχουν τα ίδια επαγγελματικά δικαιώματα με όσους έχουν αποφοιτήσει στο παρελθόν περιγράφονται δυσαρεστικές λύσεις. Διαφορετικά με τη λογική της εξίσωσης υπάρχει ο κίνδυνος να έχουμε υποβάθμιση των ακαδημαϊκών σπουδών και να οδηγηθούμε στο άκρως παράδοξο και απαράδεκτο φαινόμενο εξίσωσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων προς

τα πάνω και του επιπέδου των σπουδών προς τα κάτω. Αποτελεί θέση του ΤΕΕ η υπεράσπιση του Συντάγματος, ιδίως των διατάξεων που δεν επηρεάζονται από το Κοινοτικό Δίκαιο, όπως τα θέματα Παιδείας, τα οποία τόσο με τη συνθήκη της Ρώμης, όσο και με το νέο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο αναγνωρίζονται πλήρως ως εθνικά θέματα. Επιπροσθέτως, η Ελλάδα έχει δυνατότητες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να παρεμβαίνει και να συνδιαμορφώνει αποφάσεις, όπως για παράδειγμα την Οδηγία παροχής υπηρεσιών, η προώθηση της οποίας ανεστάλη έστω προσωρινά, κυρίως υπό την πίεση που δημιουργεί το δημοψήφισμα στη Γαλλία για το «ευρωσύνταγμα».

Πελατειακές πιέσεις

Η απουσία συνολικής και μακροχρόνιας πολιτικής για την εκπαίδευση και τα επαγγελματικά δικαιώματα, σε συνδυασμό με τη διαχρονική πελατειακή και πολιτική διαχείριση αυτών των θε-

μάτων έχει ως αποτέλεσμα τη μετατροπή των «Μικρών Πολυτεχνείων» σε ΚΑΤΕΕ, ΚΑΤΕ, ΤΕΙ, ΑΤΕΙ κατά χρονικές περιόδους συνήθως τετραετιών. Στην παρούσα φάση έχουμε νέους κύκλους πιέσεων. Προσφάτως τέθηκαν νέα αιτήματά τους στη συνεδρίαση του ΕΣΥΠ, όπως οι πτυχιούχοι ΤΕΙ να κάνουν αυτοδύναμα μεταπτυχιακά και έρευνα, δηλαδή ότι η νομοθεσία τους αποκλείει έως τώρα, ώστε να πετύχουν πλήρη εξίσωση. Πράγμα στο οποίο το ΤΕΕ είναι κατηγορηματικά αντίθετο.

Ανοιχτό είναι το θέμα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, καθώς υπάρχουν προσεγγίσεις που τη θεωρούν επιβεβλημένη για την αρτιότερη λειτουργία και απόδοση του εκπαιδευτικού έργου, σε ανταγωνιστικό πλαίσιο μεταξύ των ιδρυμάτων στο εσωτερικό και εξωτερικό, και άλλες απόψεις που αναγνωρίζουν στις μεθόδους αξιολόγησης σκοπιμότητες μείωσης της χρηματοδότησης και περικοπές.

Υπάρχει ζήτημα όσον αφορά τόσο στο περιοχόμενο σπουδών όσο και στο επίπεδο των διδασκόντων των ΤΕΙ, ιδίως των καθηγητών των μεγαλύτερων ηλικιών, χωρίς ιδιαίτερα προσόντα, ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν κινηθεί διαδικασίες εκπαιδευτικών προσόντων (διδασκονικά κλπ.) για τους νεοεισερχόμενους στις εκπαιδευτικές βαθμίδες των ΤΕΙ. Υπάρχουν σχολές ΤΕΙ που η βάση εισαγωγής σπουδαστών είναι κοντά στο 8. Από τους εισαγομένους μόνον ένα ποσοστό 30% προχωρά στις σπουδές του, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία του 70% των σπουδαστών, με τον έναν ή άλλον τρόπο εγκαταλείπει τις σπουδές. Είναι αξιοσημείωτο ότι στο υπουργείο Παιδείας δεν υπάρχουν είτε δεν είναι διαθέσιμα αυτά τα στοιχεία, που αποτυπώνουν πόσοι τελικώς αποφοιτούν από τους εισαγομένους στα ΤΕΙ. Από τους ενεργούς σπουδαστές μόνον ένα ποσοστό 20 έως 30% φτάνει, σε ένα αποδεκτό επίπεδο σπουδών και γνώσεων, μέσω προσωπικής εργασίας, εργασιών και μελέτης και αυτοί είναι που θα μπορούσαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Πιθανόν να είναι αυτοί που βρέθηκαν στο ΤΕΙ αντί του Πολυτεχνείου επειδή έπεσαν θύματα του εξεταστικού συστήματος και, για παράδειγμα, δεν έγραψαν καλά έκθεση.

Το ΤΕΕ είναι αντίθετο με τη λογική να γίνεται άκριτα για πελατειακούς λόγους σε κάθε πόλη και χωριό ανώτατη σχολή και έχει σημασία το γεγονός ότι, ενώ η σημερινή κυβέρνηση είχε εκφράσει την αντίθεσή της σε τέτοιες επιλογές, ιδρύθηκαν 11 νέες σχολές ΤΕΙ μία εκ των οποίων στον τομέα της αρχιτεκτονικής, παρά τα προβλήματα που αναφέρονται από την Ευρωπαϊκή Οδηγία.